

SOẠN BÀI CÁC PHƯƠNG CHÂM HỘI THOẠI (TIẾP THEO) - TRANG 36

Hướng dẫn soạn bài các phương châm hội thoại (tiếp theo - trang 36) giúp bạn nắm vững các kiến thức và trả lời các câu hỏi trang 36 đến 38 SGK.

Bài soạn văn 9 các phương châm hội thoại (tiếp theo) - Trang 38 bao gồm 2 phần sơ lược kiến thức và hướng dẫn trả lời câu hỏi tại trang 36 đến trang 38 sách giáo khoa Ngữ Văn 9 tập 1.

Qua bài hướng dẫn các em sẽ giúp các em nắm vững những kiến thức quan trọng của bài học này...

I. KIẾN THỨC CƠ BẢN

- Khi vận dụng các phương châm, cần phù hợp với đặc điểm của tình huống giao tiếp: Nói với ai? Nói lúc nào? Nói ở đâu? Nói để làm gì?

Có ai đó không tuân thủ các phương châm hội thoại vì:

- Người nói vô ý, vụng về, thiếu văn hoá giao tiếp.
- Người nói phải ưu tiên cho một phương châm hội thoại hoặc một yêu cầu khác quan trọng hơn.
- Người nói muốn tạo sự chú ý để người nghe hiểu theo một hàm ý nào đó.

Tham khảo thêm

- [Soạn bài các phương châm hội thoại](#)
- [Soạn bài các phương châm hội thoại - Trang 21](#)

II. GỢI Ý TRẢ LỜI CÂU HỎI SGK

Hướng dẫn trả lời câu hỏi bài tập các trang 37 đến trang 38 sách giáo khoa ngữ văn 9 tập 1:

QUAN HỆ GIỮA PHƯƠNG CHÂM HỘI THOẠI VỚI TÌNH HUỐNG GIAO TIẾP

- Chàng rể gọi một người từ trên cây cao xuống để chào và hỏi là làm phiền hà người đó. Cho nên, chàng rể đã không tuân thủ phương châm lịch sự.
- Cần chú ý nói với ai, nói khi nào, nói ở đâu, nói để làm gì, ta mới tuân thủ đúng các phương châm hội thoại.

- Bài học rút ra: Cần chú ý đặc điểm tình huống giao tiếp cụ thể vì một câu nói có thể thích hợp trong tình huống này nhưng không thích hợp trong một tình huống khác.

NHỮNG TRƯỜNG HỢP KHÔNG TUÂN THỦ PHƯƠNG CHÂM HỘI THOẠI

1 - Trang 37 SGK

Đọc lại những ví dụ đã được phân tích khi học về các phương châm hội thoại và cho biết trong những tình huống nào phương châm hội thoại không được tuân thủ:

Trả lời

Phương châm hội thoại chỉ là những yêu cầu chung trong giao tiếp chứ không phải là những quy định có tính chất bắt buộc trong mọi tình huống.

Những trường hợp không tuân thủ các phương châm hội thoại thường là do:

- Người nói vô ý, vụng về, thiếu văn hoá giao tiếp.
- Người nói phải ưu tiên cho một phương châm hội thoại hoặc một yêu cầu khác quan trọng hơn.

2 - Trang 37 SGK

Câu trả lời của Ba có đáp ứng nhu cầu thông tin đúng như An mong muốn hay không? Có phương châm hội thoại nào đã không được tuân thủ? Vì sao người nói không tuân thủ phương châm hội thoại ấy?

Trả lời

Câu trả lời của Ba không đáp ứng nhu cầu thông tin đúng như An mong muốn. Phương châm về lượng đã không được tuân thủ.

Vì Ba không biết chính xác chiếc máy bay đầu tiên được chế tạo vào năm nào nên trả lời chung chung, không nói năm nào.

3 - Trang 37 SGK

Khi bác sĩ nói với bệnh nhân mắc bệnh nan y về tình trạng sức khỏe của bệnh nhân đó thì phương châm hội thoại nào có thể không được tuân thủ? Vì sao bác sĩ phải làm như vậy? Hãy tìm những tình huống giao tiếp khác mà phương châm đó cũng không được tuân thủ.

Trả lời

Một vị bác sĩ nói chuyện với bệnh nhân, có thể không tuân thủ phương châm về chất, vì không muốn tâm lý bệnh nhân quá sợ hãi về bệnh tình của mình.

- Khi nói về tình trạng sức khỏe cho bệnh nhân mắc bệnh nan y, bác sĩ có thể không tuân thủ phương châm về chất (*nói điều mà mình tin là không đúng, không nói sự thật, mà trái lại*), nhằm động viên bệnh nhân.

- Khi người chiến sĩ không may rơi vào tay địch, không thể vì tuân thủ phương châm về chất mà khai thật những điều mình biết về đồng đội, vũ khí, cách phòng thủ của đơn vị mình.

Tương tự như vậy, có những khi người nhà của một bệnh nhân suy tim cũng không nói cho người ấy biết những tin buồn, gây lo lắng, làm tổn hại sức khỏe.

4 - Trang 37 SGK

Khi nói "*Tiền bạc chỉ là tiền bạc*" thì có phải người nói không tuân thủ phương châm về lượng hay không? Phải hiểu ý nghĩa của câu này thế nào?

Trả lời

Khi nói "*tiền bạc chỉ là tiền bạc*" Người nói muốn gây một sự chú ý, hướng người nghe hiểu câu nói theo một ý nghĩa hàm ẩn nào đó. Khi nói "*Tiền bạc chỉ là tiền bạc*", người nói không tuân thủ phương châm về lượng vì không có thêm thông tin nào (*xét về nghĩa tường minh*); trái lại, nội dung câu trên vẫn tuân thủ phương châm về lượng (*xét về hàm ý*). Vì câu này ngụ ý rằng tiền bạc chỉ là phương tiện để sống chứ không phải là mục đích cuối cùng của con người; ta không nên chỉ biết có tiền bạc mà quên đi những giá trị cao quý khác trong cuộc sống như nhân nghĩa chẳng hạn ("*trọng nghĩa khinh tài*").

LUYỆN TẬP

1 - Trang 38 SGK

Câu trả lời của ông bố không tuân thủ phương châm hội thoại nào? Phân tích để làm rõ sự vi phạm ấy?

Trả lời

Ông bố không tuân thủ phương châm cách thức, Cậu bé năm tuổi không thể nhận biết cuốn Tuyển tập truyện ngắn Nam Cao, để nhờ đó mà tìm quả bóng.

2 - Trang 38 SGK

Thái độ và lời nói của Chân, Tay, Tai, Mắt đã vi phạm phương châm nào trong giao tiếp? Việc không tuân thủ phương châm ấy có lí do chính đáng không? Vì sao?

Trả lời

Thái độ và lời nói của Chân, Tay, Tai, Mắt đã không tuân thủ phương châm lịch sự, từ đó không thích hợp với tình huống giao tiếp.

Vì đến nhà ai, cần chào hỏi chủ nhà, sau đó mới đề cập đến chuyện khác. Ở đây, đã không chào hỏi, Chân, Tay, Tai, Mắt muốn gây sự chú ý nên vụng về, nặng lời với lão Miệng.

CẦN GHI NHỚ

Việc không tuân thủ các phương châm hội thoại có thể bắt nguồn từ những nguyên nhân sau:

- Người nói vô ý, vụng về, thiếu văn hoá giao tiếp;
- Người nói phải ưu tiên cho một phương châm hội thoại hoặc một yêu cầu khác quan trọng hơn;
- Người nói muốn gây một sự chú ý, để người nghe hiểu câu nói theo một hàm ý nào đó.

// Mong rằng nội dung của **bài hướng dẫn các phương châm hội thoại (tiếp theo) - Trang 36** này sẽ giúp các bạn ôn tập và nắm vững các kiến thức quan trọng của bài học. Những tài liệu [soạn văn 9](#) của Đọc Tài Liệu sẽ là người bạn đồng hành để bạn học tốt hơn môn Ngữ Văn

9